

Analýza: 23. VÍRA V MOSKVU JAKO „NOVÝ ŘÍM“

Patriarcha Kirill věří, že na hranicích nakonec nezáleží, protože Rusko má globální poslání. Někteří Američané věří v totéž. Všichni chtějí být Římem, ať už to říkají nebo ne. A pro svět na pokraji propasti je to velmi špatná zpráva.

Analýza

**JAK VÍRA V MOSKVU JAKO „NOVÝ ŘÍM“
VYSVĚTLUJE KIRILLOVO ÚŽASNÉ
PROHLÁŠENÍ,
ŽE „RUSKO NIKDY NIKOHO NENAPADLO“**

Říkat pobuřující, prokazatelně nepravdivé věci se tak trochu stalo nálepkou pro moskevského [patriarchu Kirilla](#).

Hlavní ruský pravoslavný duchovní měl za sebou historii pobuřujících prohlášení už před ruskou invazí na Ukrajinu ([včetně označení konceptu lidských práv kacírstvím](#)), ale od začátku [ilegální války](#) rozhodně vystupňoval svou hru, [stejně jako jeho tvrzení, že invaze byla nezbytná, aby byly zastaven „gay průvody“](#).

Jeho rétorika se stále více [obracela k myšlence, že Ukrajina není ve skutečnosti suverénním národem](#), ale jednoduše součástí Ruska.

Minulé úterý posunul toto tvrzení na další úroveň. Pryč byly zamlžené odkazy; místo toho v kázání v kremelské archandělské katedrále moskevský patriarcha [prohlásil](#), že „Rusko nikdy nikoho nenapadlo. Je úžasné, že velká a mocná země nikoho nenapadla, pouze bránila své hranice.“

Je jasné, že Kirill to nevidí jako lež, u které by ho každé dítě s mapou snadno přistihlo, ale místo toho si myslí, že je to mapa, kdo lže. Ukrajina neexistuje, a proto ruská vojenská akce na Ukrajině je ruskou vojenskou akcí na obranu ruských hranic.

Nejde jen o politickou domněnku, ale o *teologickou* domněnku, podepsanou staletími trvajícím tvrzením Moskvy, že je „Třetím Římem“, víra, která je nejen v Rusku mocná, ale zároveň pomáhá podporovat jak proruské sympatie, tak vyvolat protiruský strach v jiných částech pravoslavného světa.

Je to také sebepojetí, které Rusko sdílí s mnoha americkými křesťany, ať už si toho tito američtí křesťané uvědomují nebo ne.

Nepřetržitá poslušnost a věčné přežití římské říše je důležitým konceptem, který se táhne celou

evropskou historií a dějinami východního Středomoří, je svědectvím nejen o moci a prestiži Římské říše, ale také o náboženském významu připisovaném říši po její konverzi ke křesťanství.

V tomto pojetí existovala římská říše z Boží vůle, aby usnadnila šíření křesťanské víry; byla pokřtěna a na oplátku pokřtila svět.

Tato Boží mise způsobila, že kolaps říše byl teologicky problematický – tvrzení, že je dědicem římského odkazu, tedy vždy nešlo ani tak o politickou prestiž (ačkoli to jistě hrálo roli), jako o pokračování Božího osudu pokřtěného Říma.

Moskva byla nejvytrvalejším moderním žadatelem o římské dědictví na křesťanském východě. Ještě před pádem Konstantinopole v roce 1453 si ruská knížata, stejně jako Boris z Tveru, začínala pohrávat s představou, že jsou dědici římského dědictví.

Tyto snahy se zesílily poté, co Byzantská říše konečně padla do rukou Osmanů. S Konstantinopolem — alias „Novým Římem“ — nyní v rukou muslimských vládců a Západu v sevření vnímané papežské hereze, se Moskva a její velkoknížata stále více snažili postavit se do role nástupce Impéria.

Část tohoto tvrzení zahrnovala tradici předpovědí a proroctví deklarujících, že Rusko nakonec osvobodí Konstantinopol (dnešní Istanbul) a vrátí jej pod křesťanskou nadvládu. Nejstarší písemný důkaz této myšlenky pochází z Příběhu Nestora Iskandera o *dobyťí Cargradu*, který pochází z konce 15. nebo počátku 16. století (takže velmi blízko skutečnému pádu Konstantinopole). Je to [proroctví, které se často opakuje, včetně nejslavnější v nedávné historii sv. Paisiose z hory Athos](#), vlivného řeckého duchovního z konce 20. století.

Osvobození Konstantinopole pak nabylo dalšího významu. Rekultivace Konstantinopole již není pouhým jediným politickým nebo vojenským aktem, pro některé znamená mnohem širší typ osvobození, téměř kosmickou událost, která povede k triumfu pravoslavné víry nad hříšným světem.

Rusko tedy v tomto pohledu není jen vojenskou mocností na straně pravoslavné víry, ale je (stejně jako pokřtěný Řím) Božím vyvoleným křtícím, christianizačním činitelem v nemorálním světě.

Například od ruské invaze na Ukrajinu kontroverzní kyperský biskup metropolita Neophytos z Morphou, pravděpodobně nejznámější na Západě [prohlašováním, že ženy, které si užívají análního sexu, mají gay děti](#), prohlásil svou podporu ruské invazi za nutnou očistu Zemi kvůli skutečnosti, že žijeme v době „[spousta hříčů, spousty neúcty a spousty nevěr](#)“.

Důležitě [zopakoval osvobozující roli Ruska](#), jak prorokoval starší Paisios.

Učinil další prohlášení, včetně tvrzení, že se Panna Maria zjevila, aby informovala „zbožného muže“, že [Bůh dovolil, aby válka na Ukrajině pokračovala, protože nelitoval sexuální nemravnosti a potratů](#). Rusko v tomto paradigmatu znovu křtí Ukrajinu a přivádí ji zpět do stáda svaté římské říše. Navíc Ukrajina leží v hranicích Ruska, protože jako současný Řím je jeho hranicí svět .

I když je tato myšlenka pro některé v ortodoxním světě zjevně uklidňující, pro jiné je extrémně znepokojující. Například z místa, kde sedím v rumunském Iasi, starém hlavním městě poblíž rumunsko-moldavské hranice, [je představa Ruska s hranicemi stanovenými Bohem velmi znepokojující](#).

Aby bylo jasno, Rumunsko i Moldavsko zůstávají hluboce konzervativními a nepochybně náboženskými národy. Ale jsou to také země, zejména Rumunsko, které v posledních dvou desetiletích stále více hledí na západ.

Rumunsko je členem Evropské unie a NATO. V roce 2019 předsedala Evropské radě, což je skutečnost, která se na letišti v Bukurešti stále oslavuje.

Pokud něco, pro tyto Rumuny směřující na západ, stejně jako jejich řecké protějšky, není novým Římem Moskva, ale Brusel. Ruská tvrzení, že hranice národních států – z nichž většina je výrazně méně než dvě stě let stará – nemají žádný význam, jsou nebezpečnými tvrzeními pro tyto druhy pravoslavných národů a lidí, kteří se snaží modernizovat, a nakonec, orientovat se na Západ.

Američané, zvláště protestantští, se často vysmívají posloupnosti Římů, která stále zachycuje představivost východních křesťanů, a dokonce i některých konkrétních typů západních křesťanů.

Ale američtí bílí evangelikálové a další části křesťanské pravice nejsou daleko od zastávání stejných představ o Americe, i když nemají tendenci ji jako takovou identifikovat. Hnutí Svatých posledních dnů očividně [tradičně pohlíží na Ameriku jako na místo rajske zahrady a budoucího Nového Jeruzaléma, nové Svaté země](#).

Stejně jako raní křesťané věřili, že Řím existuje, aby usnadnil šíření křesťanského evangelia, mnoho Mormonů dnes věří, že Spojené státy existují, aby usnadnily znovuzřízení.

Navíc mnoho amerických evangelikálů věří, že americká výjimečnost pramení ze skutečnosti, že [Americe bylo od Boha svěřeno zvláštní poslání](#).

Kromě popisu „křesťanského nacionalismu“ jsou to oba způsoby, jak říci, že Amerika je novým Římem pro lidi, jejichž náboženské sympatie nejsou tak nadšené pro pozdní antiku a středověké křesťanství jako pravoslavní a katolíci.

A tato podobnost by měla sloužit jako varování. Patriarcha Kirill věří, že na hranicích nakonec nezáleží, protože Rusko má globální poslání. Někteří Američané věří v totéž. Všichni chtějí být Římem, ať už to říkají nebo ne. A pro svět na pokraji propasti je to velmi špatná zpráva.

KATHERINE KELAIDIS | 9. KVĚTNA 2022

[Religion Dispatches](#)

-van-

Můžete také navštívit naši facebookovou stránku [Baptisté – Síť víry](#) nebo facebookovou skupinu [Zpravodaj Baptisté – Síť víry](#)